ATT BLI SYNLIG

Förord

Att bli synlig är en av många utställningar som presenterats på Hela stadens galleri, ett mobilt utomhusgalleri som visat utställningar i Göteborg sedan 2018. Hela Stadens galleri är en del av Göteborgs 400-årsjubileum, som projektleds av Göteborg & Co

Varje år sedan 2014 har arbetet med Göteborgs 400-årsjubileum haft olika teman. Dessa fokusår har skapat unika möjligheter till breda samarbeten för att engagera hela staden.

År 2022 är det fokus på Hälsa. Syftet är att skapa deltagande kring hälsofrågor för att bidra till en mer välmående stad och region. Arbetet utgår från folkhälsopolitikens åtta målområden, däribland inflytande och delaktighet, levnadsvanor och miljö.

Från vår unga referensgrupp Power to the youth och från flera andra håll fick vi önskemålet att lyfta psykisk ohälsa. När vi hösten 2021 besökte konstnärerna Stefan Karlsson och Inez Edström Thoresson och deras projekt Konstrepubliken - Psykiatrins Monument på Backaplan väcktes idén om ett samarbete.

Fokusår Hälsa manifesterades genom tre olika utställningar på Hela stadens galleri med syfte att representera mindre synliga grupper i det offentliga rummet. Dessa utställningar var Snabb stark årsrik av fotografen Alex Rotas, om åldrande och elitidrott, som vi visade tillsammans med AgeCap och Göteborgs universitet, Vi som arbetar med våra kroppar av Annica Carlson Bergdahl och Elisabeth Ohlson, om kroppsarbetare och deras historier i samarbete med ABF, och till sist Att bli synlig, om psykisk ohälsa och kreativt skapande tillsammans med Sahlgrenska universitetssjukhuset och verksamheter i staden.

Utställningen Att bli synlig har också lyfts i form av samtal på Frihamnsdagarna och på Kulturnatta med målsättningen att bryta stigmatiseringen och lyfta vikten av kreativt skapande samt konstens betydelse för psykisk hälsa.

Jessica Winnberg
Producent Göteborg & Co
för Göteborg 400-årsjubileum

Att bli synlig

Att bli synlig är en konstutställning med tema psykisk ohälsa och kreativt skapande. Verken är skapade av konstnärer som deltagit i verksamheten på konstateljéerna på Sahlgrenska Universitetssjukhuset, som finns i anslutning till de psykiatriska vårdavdelningarna. Utställningen kureras av Stefan Karlsson och Inez Edström Thoresson, som också leder den unika konstverksamheten på sjukhusen. Andra verksamheter som bidrar till utställningen är Norma, en kreativ verkstad för unga kvinnor och transpersoner med psykisk ohälsa och Stiftelsen Gyllenkroken, som är ett kultur- och aktivitetshus primärt riktat till personer med psykisk ohälsa.

För att lyfta den psykiska hälsan i hela staden deltar också ungdomsfullmäktige, förskoleförvaltningen, äldre- samt vård och omsorgsförvaltningen och socialförvaltningarna Centrum, Sydväst, Nordost och Hisingen med konst från utvalda verksamheter.

Göteborgs 400-årsjubileum har varje år sedan 2014 arbetat med olika teman. Dessa fokusår har skapat unika möjligheter till breda samarbeten för att engagera hela staden. Under 2022 fokuserar 400-årsjubileet på Hälsa. Syftet är att skapa delaktighet kring hälsofrågor för att bidra till en mer välmående stad och region.

Utställningen *Att bli synlig* visas på Milleniumplatsen 28 oktober – 31 januari 2023.

Becoming visible

An art exhibition on the theme of mental ill-health and creativity. The works have been created by artists who have participated in the work of the art studios at Sahlgrenska University Hospital, which are connected to the departments for psychiatric care. The exhibition has been curated by Stefan Karlsson and Inez Edström Thoresson, who also lead the unique art initiative at the hospital. Other organisations that have contributed to the exhibition include Norma, which is a creative workshop for young women and transgender people with mental ill-health issues, and Stiftelsen Gyllenkroken, which is a cultural and activity centre primarily aimed at people with impaired mental ability.

In order to raise awareness of mental health throughout the city, artistic contributions have also been received from selected projects from within the youth assembly, the department for preschools, the department for the elderly, care and healthcare, and the social services departments for the central, south-eastern, north-eastern and Hisingen regions.

Si ay u noqdaan kuwo muuqda

Bandhig faneed mawduuciisu yahay cudurrada dhimirka iyo hal abuurka. Shaqooyinka waxaa soo saaray oo abuuray farshaxanoyaal ka qaybqaatay waxqabadyada istuudiyaha farshaxanada (konstateljéerna)ee cisbitaalka jaamacadda Sahlgrenska ee ku xiran qaybaha dhimirka. Bandhigga waxaa soo agaasimay Stefan Karlsson iyo Inez Edström Thoresson, oo sidoo kale hormuud ka ah waxqabadyada farshaxanka gaarka ah ee isbitaallada. Waxqabadyada kale ee bandhigga gacan ka geysta waxaa ka mid ah Norma, oo ah goob hal-abuur ah oo loogu talagalay haweenka da'da yar iyo dadka qaba cudurka dhimirka iyo Ururka Gyllenkroken (Stiftelsen Gyllenkroken), oo ah guri dhaqameed iyo waxqabad oo ugu horreyn loogu talagalay dadka naafada ka ah dhinaca dhimirka.

Si kor loogu qaado caafimaadka dhimirka ee magaalada oo dhan, waxa ka qayb qaatay maamulka/golaha dhalinyarada (ungdomsfullmäktige), maamulka dugsiga barbaarinta xannaanada, waayeelka- iyo daryeelka caafimaadka iyo maamulka daryeelka iyo Rugta maamulka bulshada, Koonfur galbeed, Waqooyi bari iyo Hisingen ayaa sidoo kale kaga qaybqaata farshaxannimo laga soo xulay hawlaha ay qabtaan.

باید دیده شود

یک نمایشگاه هنری با مضمون عدم تندرستی روحی/روانی و خلق آثار هنری این آثار در آتلیه هنری بیمارستان دانشگاهی سالگرنسکا توسط بیمارانی خلق شده که برای درمان و مراقبت در بخش روانپزشکی بستری هستند. مدیریت این نمایشگاه با استفان کارلسون Stefan Karlsson و اینس اِدستروم Inez Edström Thoresson است که واحد منحصر به فرد هنری را در بیمارستان نیز مدیریت می کنند. سایر واحد هایی که در این نمایشگاه مشارکت دارند عبارتند از نورما Norma، که یک کارگاه خلاقیت برای زنان جوان و افراد ترانس دارای عدم تندرستی روحی/روانی و بنیاد یلن کروکن Gyllenkroken، یک خانه خلاقیت هنری که مخاطب آن در درجه نخست افراد کم توان/ناتوان روحی/روانی هستند.

به منظور آنکه عدم تندرستی روحی/روانی در سراسر شهر مورد توجه قرار بگیرد هیئت مدیره جوانان در کمون، اداره آموزش پیش دبستانی، اداره مراقبت و نگهداری و اداره امور اجتماعی مرکز شهر، جنوب غرب، شمال شرق و هیسینگن نیز با ارائه آثار هنری از واحدهای منتخب مشارکت دارند.

أن تصبح مرئياً

معرض فني يتمحور حول الاضطرابات النفسية والإبداع الخلاّق. قام بصنع الأعمال الفنية فنانون شاركوا في الأنشطة القائمة في استوديوهات الفنون في مستشفى ساهلغرينسكا الجامعي (Sahlgrenska Universitetssjukhuset)، هذه الاستوديوهات المتصلة بأقسام الرعاية النفسية والعقلية في المستشفى. ستيفان كارلسون وإينيز إدستروم هما من نظمّا هذا المعرض، وهما يترأسان أيضاً الأنشطة الفنية الفريدة في المستشفيات. هناك مؤسسات أخرى ساهمت في هذا المعرض، المؤسسة الأولى تدعى Norma وهي ورشة عمل إبداعية للشابات وللمتحولات جنسياً اللواتي يعانين من اضطرابات نفسية، المؤسسة الثانية تدعى Stiftelsen Gyllenkroken وهي عبارة عن دار للثقافة والأنشطة تستهدف بشكل أساسي الأشخاص من ذوي الإعاقات العقلية.

هذا وتشارك أيضاً في هذا المعرض جهات أخرى بهدف تعزيز الصحة النفسية في جميع أنحاء المدينة وذلك من خلال أعمال فنية من مؤسسات مختارة، هذه الجهات المشاركة تتمثل في مجلس الشباب، والإدارة المسؤولة عن الروضات، والإدارة المسؤولة عن كبار السن والرعاية، والإدارات الاجتماعية Centrum و Sydväst و Nordost وHisingen .

Cecilia Utterström

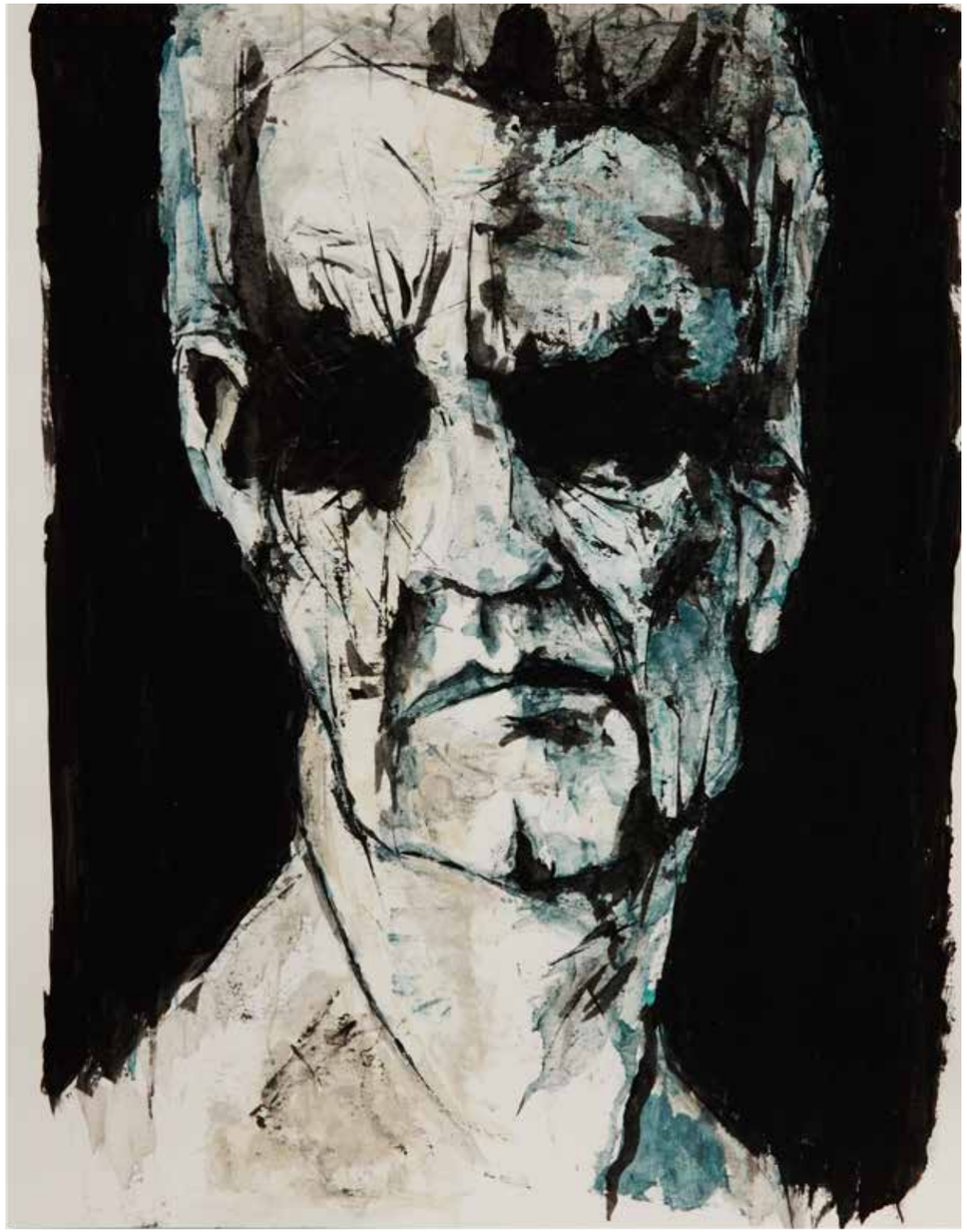

Björn Friberg

Björn Friberg

Sian Hedberg

Ronja Fridholm Engström

Lina Borglin

Amanda Duregård

Alexander Brath

William Granhage

Anonym

Nishte Rassol

Anonym

Gabriella Klintred

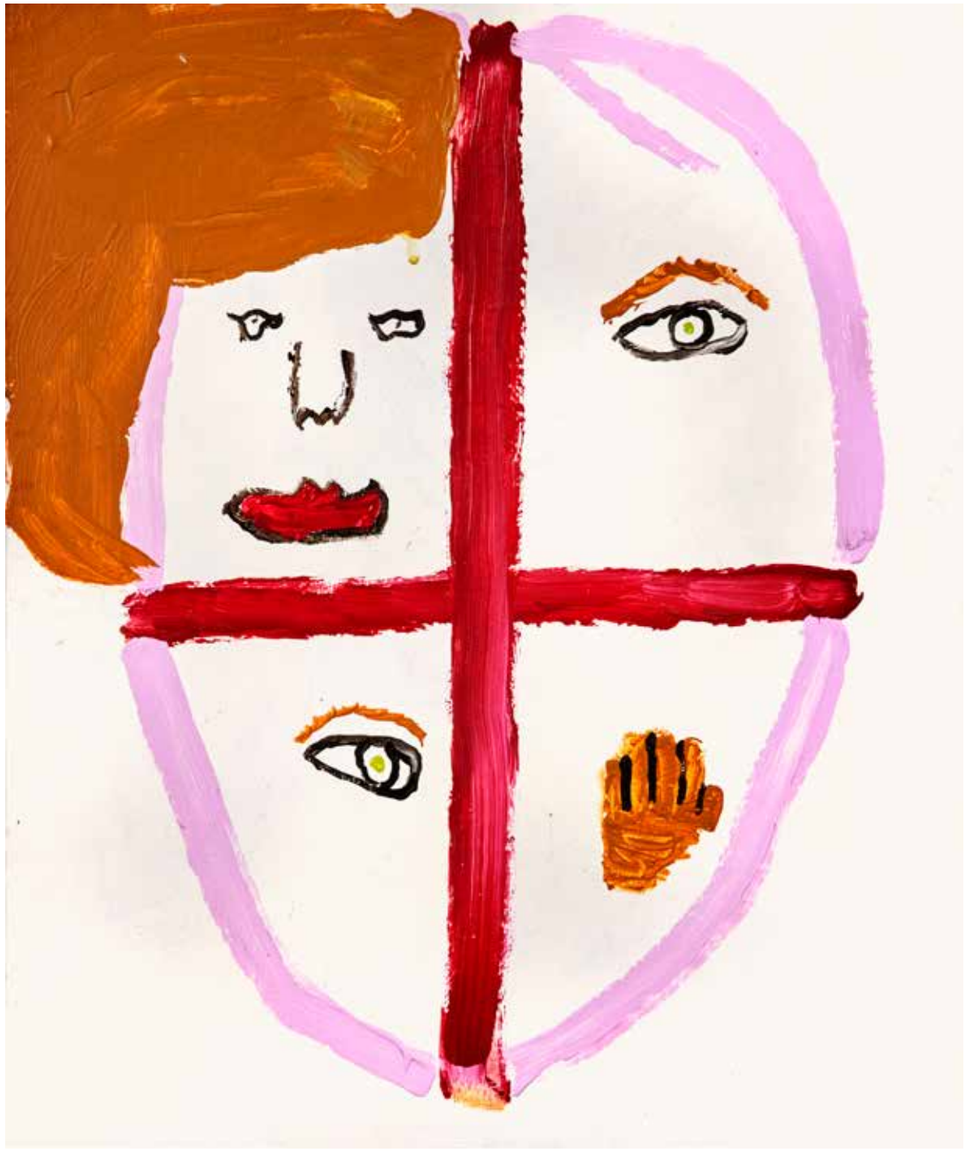

Mikael Lilja

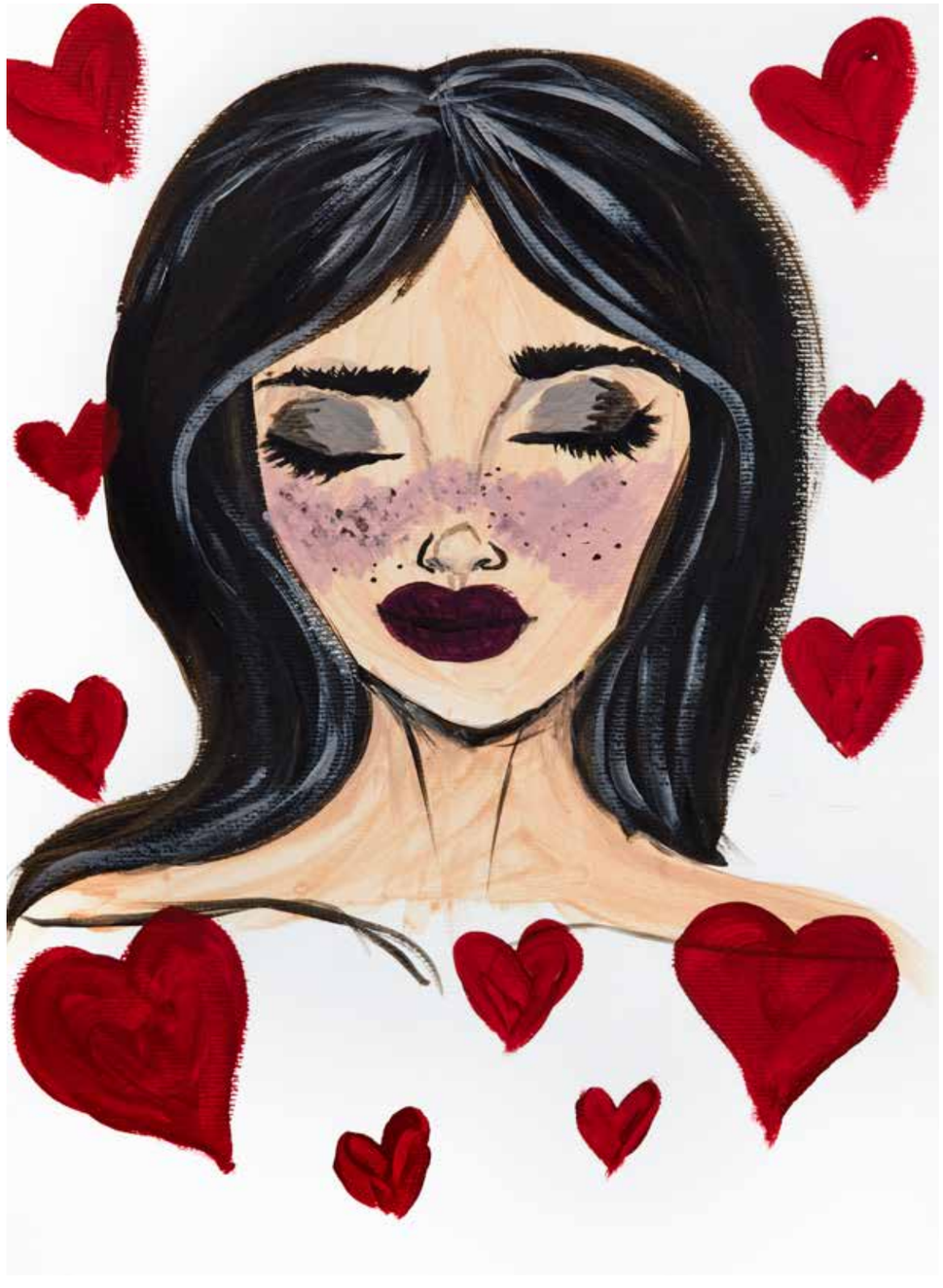

Johanna Peurasaari

Elseebub

Fredrik Christiansson

Susanne Karlsson

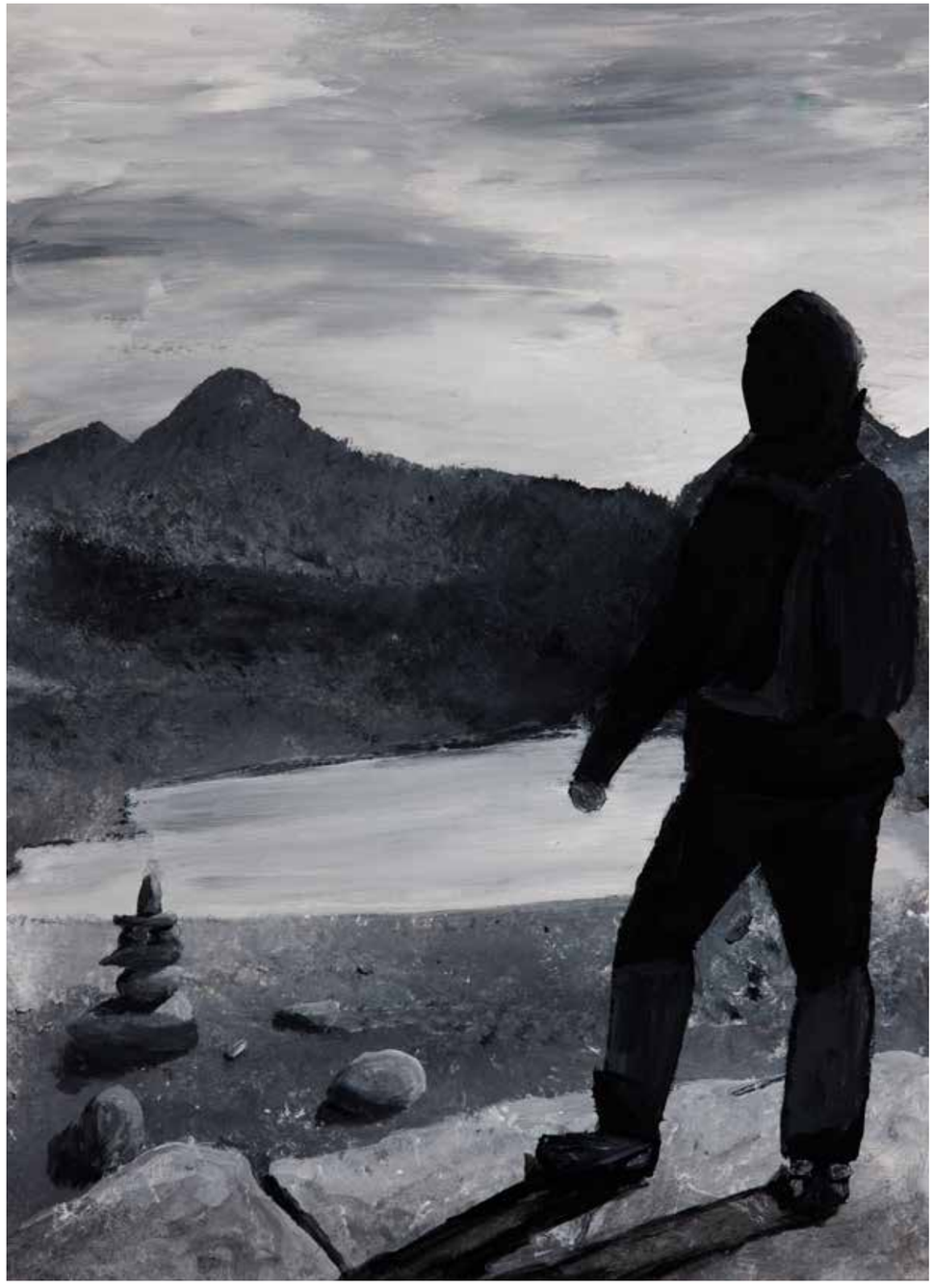

A. Clarke

Isaac Hoogendijk

K. Chambel

Pia Picknick

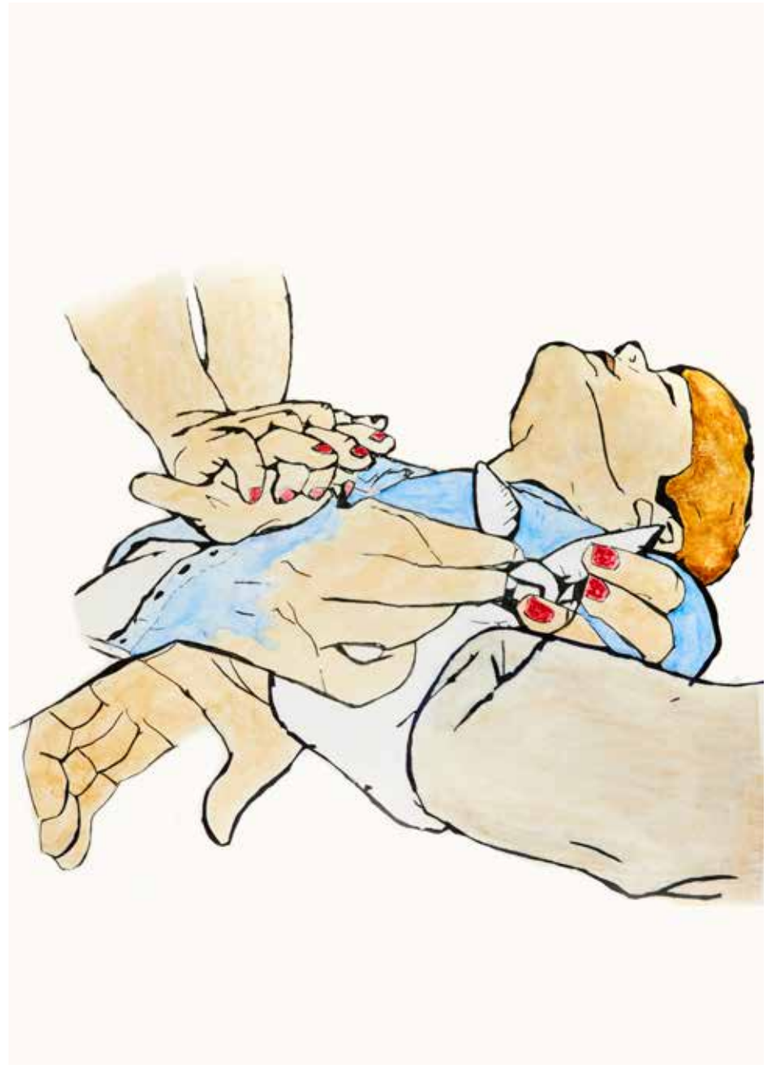

The Return

Kollektivt verk

Stefan Johansson (BOS)

Norma är en kreativ verksamhet för kvinnor och transpersoner i åldrarna 18-25, som på grund av psykisk ohälsa står utanför studier och arbete. Vi arbetar med bildkonst, text, film och foto under handledning av yrkesverksamma kulturarbetare. Syftet är att deltagarna ska utforska sina egna uttryck, utveckla sin kreativitet och hitta vägar till ökad hälsa.

Anonym, H.F., Skye
Norma

Anonym
Norma

Sara, Cinnamon Jörnås, W.N.
Norma

Vad gör dig glad i Göteborg?

Normas deltagare har jobbat med ett collage som skapar sin egen silhuett över Göteborg och illustrationer av vad som gör dem glada och får dem att må bättre.

**SCANNA QR-KODEN
OCH SE HUR KONSTVERKET
UTVECKLAS!**

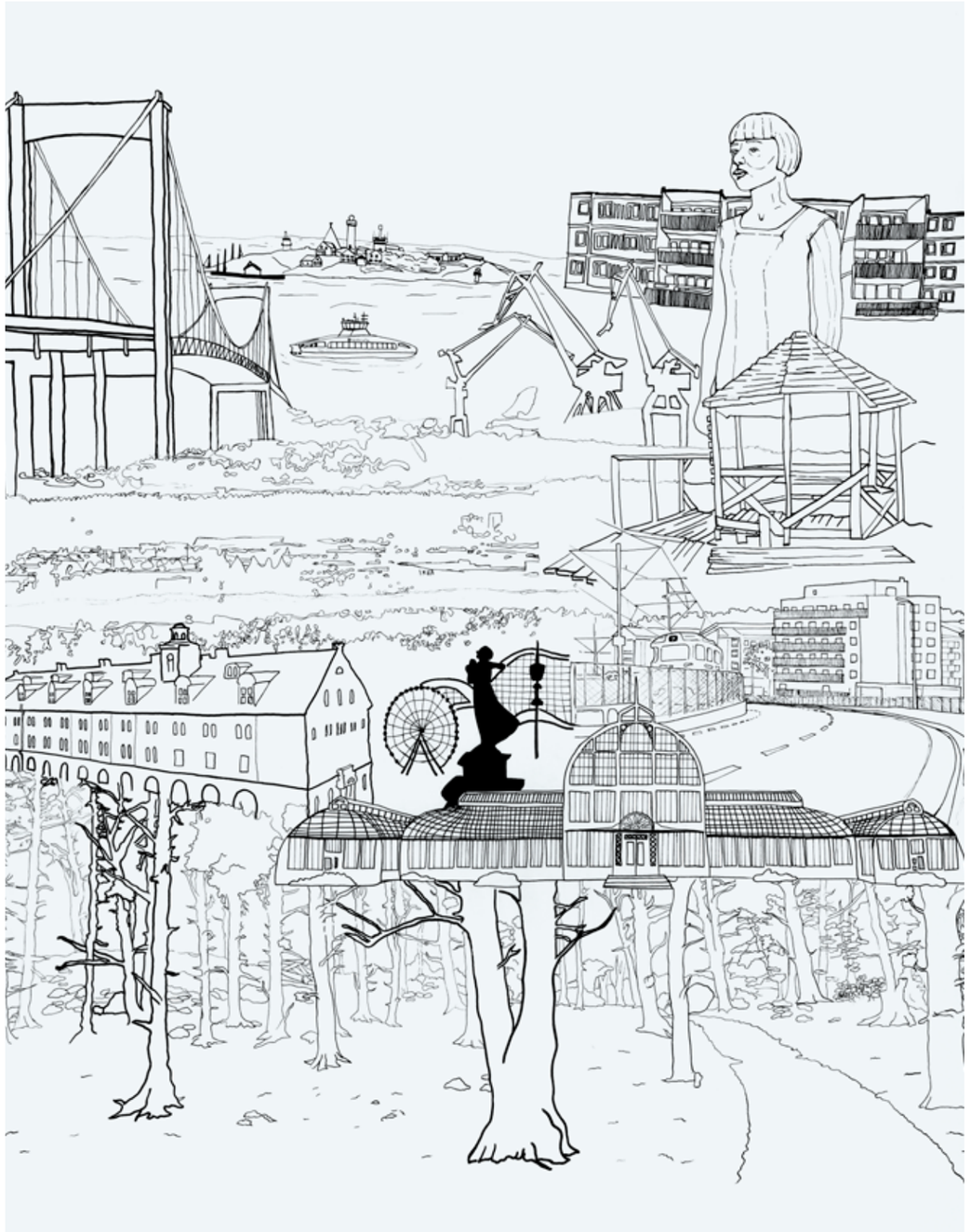

Till Gyllenkrokens ateljé är alla välkomna, oavsett tidigare erfarenhet av att arbeta med bild och form. Vårt fokus ligger på att låta lusten och skapargläjden styra ens arbete framåt, som en metod att komma loss från prestationsångest och krav. Det ska vara roligt att ägna sig åt skapande, själva slutprodukten spelar mindre roll. Mixen mellan deltagare med många års erfarenhet av bildskapande, och de som är mer eller mindre nybörjare ger en bra blandning där erfarenheter kan utbytas och vi kan inspirera varandra.

Ulrika Green
Gyllenkroken

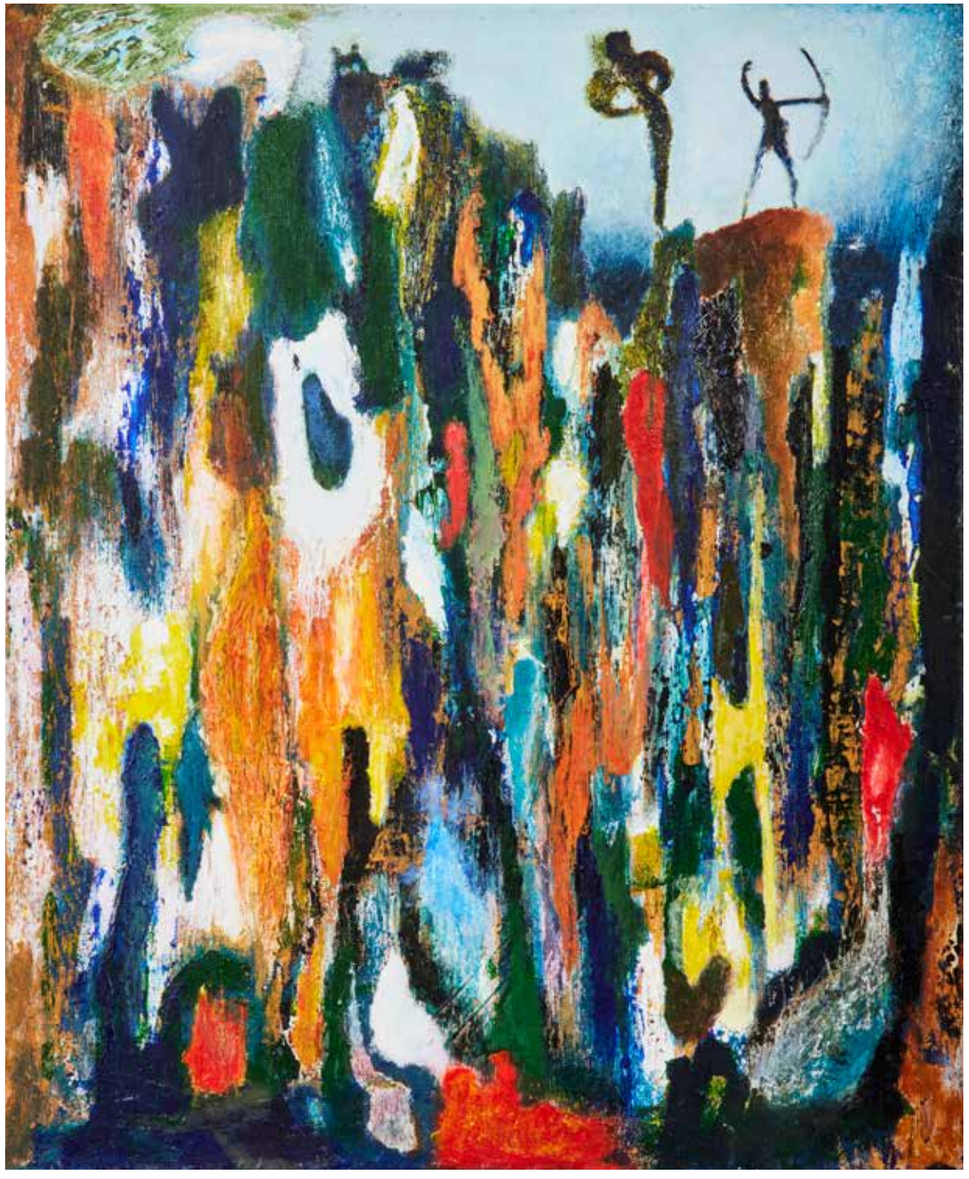

Robert Ridderling
Gyllenkroken

Marta Wandt
Gyllenkroken

Robin Holmqvist Lopez
Gyllenkroken

Det finns ett utrymme mellan det som är och det som inte är. En plats för det som skulle kunna vara. I våra bästa stunder, när skratten ekar i skrivateljén, tänker jag att det är där vi befinner oss, i det fina lilla utrymme där förlorad frihet kan återskapas och konst blir till. Det handlar inte i första hand om känslomässig katharsis, inte om att som det brukar heta ”lätta på trycket” eller ”skriva av sig”. Det handlar om att skönlitteratur till sin natur är utopisk och att läsande och skrivande sätter oss i kontakt med det.

Kanske är det mest läkande vi gör under året på Sahlgrenska att komma i kontakt med alternativa världar och i förlängningen påminnas om allt som kan förändras.

Malin Lindroth, workshopledare i kreativt skrivande, Psykiatri Affektiva,
Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

Mellan raderna blir det mycket skrivet

Mycket av det vi människor gör ska vägas och mätas på längden, bredden och tvären. Vi eftersträvar kvalitetsstämplar i stjärten och hjärtan i våra telefoner. Efter mitt arbete med kreativt skrivande på Sahlgrenska sjukhusets psykiatriska affektiva heldygnsvård, funderade jag på vad som fanns att visa upp. En hög med handskrivna texter skrivna av patienter, visst. Och ett antal streck i en kalender som markerade närvaro, visst. Men det var svårt att mäta själva processen, vad som hände mellan raderna.

***

En patient jämförde skrivandet med att dra ut en tagg. “Det gör lite ont, men är också skönt”. Jag tolkade hens ord som att det kan vara obehagligt att “dra ut” tankar ur hjärnan, men samtidigt är det befriande när orden är ute och finns på pappret.

***

För mig finns det i huvudsak två olika sorters skrivande. Det ena handlar om att leka med ord och hitta på. Det andra handlar om att skriva för att du måste, för att du känner något, har huvudet fullt av tankar att göra dig av med. Ibland är det svårt att skilja förhållningssätten åt. Det som började som en lek, en rimmad dikt om en hund kan ju gestalta hur du själv känner dig.

Louise Halvardsson, workshopledare i kreativt skrivande, Psykiatri Affektiva,
Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

Att vara ingen men bliva någon

Att inte *vara* någon, blott en människa i ständigt blivande.

De bästa författarna är de som kan leva sig in i andra människor och situationer så mycket att de under arbetet helt förvandlas till de personer de försöker gestalta i sin text. De bryr sig inte om huruvida personen de gestaltar är god eller ond. De vill bara bli den personen och för att kunna bli den personen måste man förstå vad den personen tänker och känner: de presenterar en uppvisning i empati.

En biverkning av detta är att sådana författare ofta är helt svarslösa på frågan om vilka de själva är? De har aldrig brytt sig om det. De har bara försökt bli någon annan.

Många tycker att det här är en skrämmande tanke. Att inte vara någon. Men lika ofta är det en befriande tanke. Om man inte är någon behöver man inte bry sig så mycket om sig själv. Man skulle också kunna hävda att vara någon inte skiljer sig från att bliva någon. Det är bara en fråga om vem man blir, sig själv eller någon annan. Faktum är att även om du skriver din självbiografi så måste du ändå bli en annan i texten, nämligen dig själv.

Ola Nilsson, workshopledare i kreativt skrivande, Psykiatri Affektiva,
Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

Att skriva

Vad gör man för att komma igång? När man vill skriva. Men inte orkar. Eller inte vågar. När man inte vet om man vill. När man inte vet nånting. När man vet att man vill, men inte hur eller vad eller när.
Pratar. Prövar sig fram med bokstaven K. Bokstaven S. R. G. Skriver samma dikt om och om igen. Testar. Handstilen. Stolen. Sittfläsket. Tålamodet. Skriver av en sida ur en roman. Läser.

Jag berättar om perioder av tomhet och stillastående i mitt eget skrivande. Tider av sittande. Hur länge kan man sitta. Kan man sitta en hel dag. Vem säger till när det är dags att ställa sig upp?

Om man ändå vore saxofonist. Eller målare. Eller lokalvårdare. Eller direktör. Eller alert. Eller snygg.

Vi äter skorpor.
Pratar.
Någon sover.
Vi försöker.

En tidskrävande, icke ekonomiskt lönsam rörelse pågår.
En motståndshandling i sig.
Något icke förhandlingsbart.

Lina Ekdahl, workshopledare i kreativt skrivande, Psykiatri Affektiva,
Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

MANIFEST från unga Göteborg

OM HUNDRA ÅR...

År 2121 fyller Göteborg 500 år. Vi är många unga i staden som jobbar för en bättre framtid, här kan du läsa om vad vi tycker är viktigt här, nu och framåt!

TRYGGHET

Vi vill att alla Göteborgs ungdomar känner sig säkra och trygga i hela staden. Att vara säker och trygg betyder att unga ska kunna gå hem sent på kvällen utan att få kalla kårar på ryggen. Men det betyder också att alla barn och unga ska kunna gå till skolan utan en klump i magen. Ibland beror inte klumpen i magen på en speciell händelse, känslan bara finns där, men oavsett vad den beror på ska det finnas vuxna och en bra elevhälsa som alla vågar gå till.

DU SKA KUNNA VARA DIG SJÄLV I EN STAD FÖR ALLA

Det ska inte finnas någon mobbning och diskriminering i skolan eller utanför. Skolan ska var en säker plats där alla kan lära sig och få sociala kontakter. Vi vill inte ha en segregerad stad utan ett Göteborg där alla kan röra sig fritt och känner sig välkomna överallt. Alla unga ska ha en givande fritid även om föräldrarna inte har råd att betala.

KLIMATET

Om hundra år ska det inte finnas någon anledning för barn och unga att känna ångest för klimatet. Staden är grön och skön!

UNGA TAS PÅ ALLVAR I SAMHÄLLET!

Vi är experter på hur det är att vara ung här och nu. Vi är viktiga för samhällets utveckling!

Det här är vår bild av en hälsosam stad, den stad som vi hoppas att Göteborg kommer att vara när hon fyller 500 år.

Manifestet för framtiden av ungdomar från; Demokratisatsning med ungt inflytande, Ungdomsfullmäktige, Angereds Ungdomsråd, Östra Göteborgs ungdomsråd och Power to the Youth.

”Varför räcker det inte med att säga – jag mår inte bra?”

”Varför måste jag känna mig otrygg?”

”Det syns inte på utsidan hur jag mår”

”Varför öppna upp om ingen lyssnar?”

”Jag önskar att jag vågade be om hjälp”

”Det känns som en mardröm som inte tar slut”

”Jag ser ljuset men jag vet inte hur jag når det”

”Jag fick känslan av att våra idéer bara betyder något när vi blir vuxna, som om det blir mer på riktigt då”

”Vi vet mer än politikerna om hur det faktiskt är i skolan och den press man lever under”

”Men tänk dig, att gå från att inte gå i skolan till att skriva poesi!”

”Göra en mindre grej av att prata med skolkurator. Många behöver prata men känner att det är skämmigt. Lite reklam med coola ungdomskändisar kanske som främjar kuratorerna?”

”Det var mycket som gjorde väldigt ont”

”Att hjälpa tiggarnas barn”

”Jag var mobbad i nio år, vilket är en väldigt lång period”

”Den tysta måste få bli hörd!”

Citat från unga insamlat av Demokratisatsning med ungt inflytande, Ungdomsfullmäktige, Angereds Ungdomsråd, Östra Göteborgs ungdomsråd och Power to the Youth.

Jan Slavik

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen har valt att visa konst från mötesplatser inom den hälsofrämjande och förebyggande avdelningen.

Sigbrit Frisk

Britta Mattsby

Astrid Petterson, Cristina Cusicanqui, Astrid Larsson

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen har valt att visa konst från mötesplatser inom den hälsofrämjande och förebyggande avdelningen.

ATT VARA OSYNLIG

Alla dömmer
Går iväg
glömmer

känner mig som ett spöke här
Jag vill bara gå iväg

När jag kommer och vill ha kontakt
Går dom iväg för jag har ingen makt

Du bara tar över
Tar all min glans som jag behöver
Jag står i ett hörn och hör
När alla säger "du förstör"

Refräng:
Dom säger "kan du gå?"
Men det kan jag inte förstå
Jag känner mig helt osynlig
Och det enda dom ser är någon otydlig

Varför har jag inga vänner?
Alla som jag känner
Vill inte vara med mig mer
Dom vet att deras rang går ner

Dom säger "Kan du gå?"
Men det kan jag inte förstå
Min mamma säger "allt blir bra"
Men hon vet inte vad som händer varje dag

Men för alla dom som glömmer
Nu står jag här på scen
Gå den vägen som du drömmer
Alla mobbare ska se

Refräng:
Dom säger "kan du gå?"
Men det kan jag inte förstå
Jag känner mig helt osynlig
Och det enda dom ser är någon otydlig

Socialförvaltning Centrum har valt att visa konst i samverkan med Kulis, kultur i skolan. Elever från Kålltorpsskolan har skrivit texter tillsammans med rapparen Oscar Schwartz. Från Rosendalsskolan har elever fotograferat bilder tillsammans med fotograf Jerker Andersson.

ALLA ÖGON PÅ MIG

Jag vill glida genom golvet
Jag vill inte vara kvar
Alla ögon är på mig
Och det känns inte bra

Blicken den är låst
Jag går ingenstans
Jag minns modet jag hade
Det som en gång fanns

Det försvann, där och då
När vi var små
Så fanns det ingen oro,
Ångest eller så

Jag vill glida genom golvet
Jag vill inte vara kvar
Alla ögon är på mig
Och det känns inte bra

INGA KOMPISAR

Det var en gång en pojke
Och när han vakna varje dag
Kände han sig konstig
Han mådde inte bra

Han hade inga kompisar

EN MARDRÖM

Jag vill bara ha frid,
Men det blir bara krig,
Jag känner att jag får panik!

Vad är det som händer nu?
Vad ska man göra, och hur?
Det känns som att friheten är glömd,
Och som att jag lever i en mardröm!

Socialförvaltning Centrum har valt att visa konst i samverkan med Kulis, kultur i skolan. Elever från Kålltorpsskolan har skrivit texter tillsammans med rapparen Oscar Schwartz. Från Rosendalsskolan har elever fotograferat bilder tillsammans med fotograf Jerker Andersson.

Förskoleförvaltningen har valt att visa konst från Kulf, kultur i förskolan.
Förskolan Mölndalsvägen 29 har bidragit med bilder i samarbete
med konstnären Helena Wikland Skårbratt.

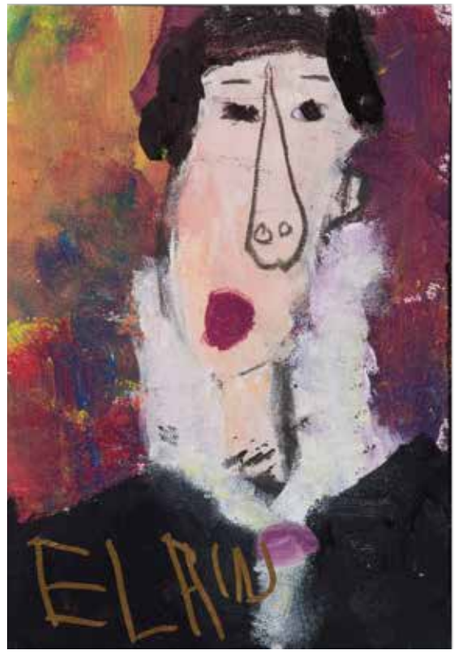

Socialförvaltning Sydväst har valt att visa konst från allåldersateljén i Axelhuset.

Socialförvaltning Sydväst har valt att visa konst från allåldersateljén i Axelhuset.

Om jag hade viskat i ditt öra
hade jag sagt att världen är din och att ingen domare kan stå i din väg

Men om jag hade skrivit ditt namn på väggen
Hade jag skrivit det med stora bokstäver

Så att alla skulle få se
hoppet du egentligen bär

Så att alla skulle förstå
Att Biskopsgården

Det är mer än en brottsplats
Det är mer än blåljus och sirener
Mer än skottlossningar och explosioner

Det är kraft, det är hopp, det är maktlöshet

Det är istappen som aldrig fick solsken nog för att smälta

Det är kalla kårar
Inga krokodiltårar

Jag önskar att jag kunde omfamna dig och visa dig lyckligare dagar
Jag önskar att jag kunde sy ihop dina sår med nål och tråd

Jag vill peka på stjärnfall och veta att de lik som begravts på ditt namn är ihågkomna

Jag vill ge dig

Fina bilder
Fina minnen
Fina rubriker

Biskopsgården.

Du är mer än det som skrivs om dig
Du förtjänar att befrias från fördomar och självutnämnda domare

Av Yasmin Omar.
Från verket "Nattvandrande scenkonst"/ Meeting Plays.

Socialförvaltning Hisingen har valt att lyfta fram Meeting Plays arbete med konst och socialt engagemang i och runt Biskopsgården.

Socialförvaltning Nordost har valt att visa konst från fritidsgårdar och mötesplatser.

Konst inom psykiatrin – en del av Göteborgs historia

Kring sekelskiftet 1900 fick konst av psykiatriska patienter stort genomslag på den europeiska konstscenen. Den ansågs vara mer autentisk än konst av skolade konstnärer, med drömska och oväntade kompositioner. Bland andra surrealisterna inspirerades av deras konst.

Att skapa konst – utanför konventioner och rättesnören – uppfattades som livsbejakande och läkande. I mitten av 1900-talet började många stora mentalsjukhus erbjuda konstaktiviteter till sina patienter, ibland inom ramen för bildterapi, ibland mer fristående från den medicinska behandlingen.

På Lillhagens sjukhus, byggt på 1930-talet på Hisingen i Göteborg, fanns mellan 1950 och 1980-talet en kursverksamhet för patienterna, där de kunde tillägna sig olika hantverk och konstformer. Särskilt de som målade blev omtalade. De ställde ut sin konst på offentliga gallerier i Göteborg. En del av dem valde att ställa ut anonymt, andra gick ut med sina namn. De blev hyllade i pressen och populära bland allmänheten för sin färgglädje och naivistiska stil. De kallades Lillhagenmålarna.

Det fanns en vetskap om att psykiskt lidande kunde vara förenat med skaparkraft, bland annat genom att de kända Göteborgskoloristerna Åke Göransson och Inge Schiöler hade vårdats för psykiatriska tillstånd på Lillhagens respektive S:t Jörgens sjukhus under 1930- och 40-talen. De skapade emellertid inte under sina vistelser på sjukhusen, utan i sina friska liv.

Konstateljéerna inom Sahlgrenska Universitetssjukhuset idag är en fortsättning på traditionen från Lillhagen. Principerna är desamma: aktiviteten leds av professionella konstnärer och är inriktad på konstnärlig utveckling snarare än vård.

Johannes Nordholm, konstskribent

Konstateljéerna inom psykiatrin vid
Sahlgrenska Universitetssjukhuset

”Självkritik undanbedes.”

Så står det på en stor skylt i den färgstänkta ateljén, belägen i kulverten under psykiatrihuset på Sahlgrenska sjukhuset.

Hit kommer patienter som vårdas på de psykiatriska avdelningarna i huset. De kan ha besvär med depression och ångest, bipolär sjukdom, personlighetssyndrom och PTSD, bland annat. Och det finns en likadan konstateljé på Östra sjukhuset, i anslutning till psykiatrin där.

Konstateljéerna är en frizon. Verksamheten leds av utbildade konstnärer, Stefan Karlsson och Inez Edström Thoresson, inte av vårdpersonal. Här är inte sjukdomen i fokus, utan det friska i människan. För en stund kan de deltagande konstnärerna helt gå upp i färg och form.

För många blir det ett välkommet avbrott i avdelningslunken, för vissa även en väg tillbaka till sig själv. För några öppnar sig nya möjligheter i livet, när skapandelusten har väckts och utvecklas vidare genom en konstnärlig utbildning, till exempel.

Skapande är att uttrycka sig, finnas till – att bli synlig.

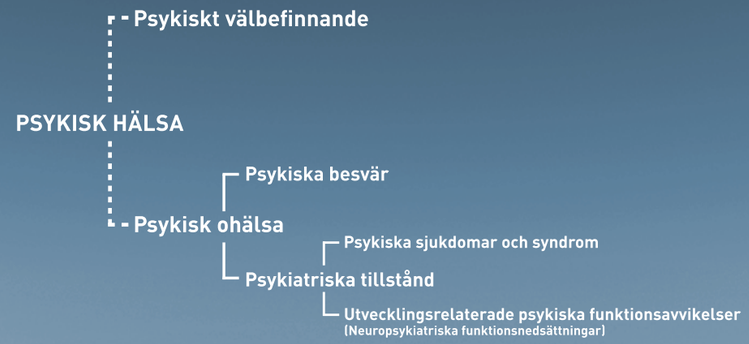

VAD ÄR PSYKISK OHÄLSA?

I STORGÖTEBORG HAR UNGFÄR 27 000 VUXNA KONTAKT MED SPECIALISTPSYKIATRIN. VARJE ÅR GÖRS ÖVER 270 000 BESÖK I VUXENPSYKATRIN PÅ SAHLGRENSKA UNIVERSITETSSJUKHUSET.

Psykisk ohälsa är vanligt. Mer än var fjärde person drabbas någon gång i livet av besvär som gör att man behöver hjälp. Ofta räcker det med stöd från personer i sin närhet men ibland behövs vård. De flesta besvär kan behandlas inom primärvården.

Om du mår psykiskt dåligt ska du i första hand söka vård på vårdcentralen, som kan remittera dig vidare till en psykiatrisk mottagning. Om du mår så dåligt att situationen känns outhärdlig ska du söka vård direkt på en psykiatrisk akutmottagning eller ringa 112.

VAD KAN JAG FÅ HJÄLP MED I VUXENPSYKIATRIN?

Den specialiserade vuxenpsykiatrin utreder, behandlar och rehabiliterar personer med svåra sjukdomar och syndrom samt neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Behandlingen kan bestå av både läkemedel och psykologisk behandling.

- Vanligaste psykiska sjukdomarna är svåra depressioner, kraftig ångest och oro, fobier, tvångstankar och ätstörningsproblematik.
- Adhd är den vanligaste neuropsykiatriska funktionsnedsättningen. Den förekommer hos ungefär tre procent av den vuxna befolkningen.
- De svåraste psykiska sjukdomarna är schizofreni och bipolär sjukdom.
- Vissa beroendesjukdomar behandlas inom vuxenpsykiatrin, det gäller framförallt tillstånd med samsjuklighet eller allvarligare beroendesjukdomar.
- Samsjuklighet är vanligt inom psykiatrin vilket betyder att många patienter har fler än en diagnos.

Stämmer det...

...att en psykiskt sjuk person aldrig blir frisk?

Nej. Med rätt stöd och behandling återhämtar sig de flesta till ett fungerande liv.

...att psykisk ohälsa är ett tecken på svaghet?

Nej. Psykiska besvär orsakas inte av svaghet utan av biologiska och genetiska faktorer eller svåra livshändelser som sorg eller trauma.

...att man inte kan arbeta om man har en psykisk sjukdom?

Nej. Ett arbete i en stödjande miljö är ofta en väldigt viktig del av återhämtningen. Många av oss arbetar redan med någon som lever med psykisk ohälsa fast vi inte vet om det.

...att en psykiskt sjuk person är mindre begåvad?

Nej. Många framstående forskare, entreprenörer, artister och skådespelare lever med psykisk ohälsa.

INOM VUXENPSYKIATRIN PÅ SAHLGRENSKA UNIVERSITETSSJUKHUSET ARBETAR LÄKARE, SJUKSKÖTERSKOR, SKÖTARE, PSYKOLOGER, KURATORER, FYSIOTERAPEUTER, ARBETSTERAPEUTER OCH REHABKOORDINATORER. TILLSAMMANS ÄR VI CIRKA 2000 MEDARBETARE.

”När jag började inom Psykos fick jag höra att patienterna inte klarar av kramar, humor eller ironi. Jag tycker inte det stämmer. Patienterna slutar aldrig att förvåna mig: hur de bjuder på sig själva och vill bli förstådda. I samhället möts de många gånger med misstro, och därför blir det så viktigt när vi på avdelningen kan möta dem på ett bra sätt.”

Beatrice, specialistsjuksköterska på Psykiatri Psykos

”Sedan blir man såklart otroligt glad när patienterna går vidare till rehabilitering i öppenvården. Att säga hejdå, ha det bra, och lycka till. Jag blir stolt, särskilt över de patienter jag följt hela vägen, från att de kommer in till oss jättesjuka med psykotiska symtom, till att de får skrivas ut.”

Amanda, skötare på Rättspsykiatri

”När patienten känner sig fri att tala om sig själv, sitt lidande och sitt liv. När det blir känslomässigt och jag får en genuin relation till personen som är i mitt rum. När patienten vill komma tillbaka. När en person blir fri från sina självmordstankar. Då är det meningsfullt.”

Josefin, psykolog på Psykiatri Affektiva

”En del patienter behöver vi träffa i många år innan behandlingarna börjar fungera, men då får det vara så. Känslan när det blir bra, när både patienten och vi märker att behandlingen funkar, det är själva glädjen i jobbet. Då uppstår något magiskt.”

Linda, läkare på Beroende

”Arbetet handlar mycket om att kunna hålla ut och gå med personen, inte uppfostra eller fråga ‘varför gör du så här mot dig själv’. Genom att gå med och motivera kan jag få se människor börja hjälpa sig själva. De flesta av våra patienter mår efter ett tag så väldigt mycket bättre.”

Simon, sjuksköterska på Beroende

”Det finns så mycket stigma kring demens. Ingen vill förlora hela sig själv, och ingen vill se sina anhöriga göra det. Jag vill stötta mina patienter i den typen av frågor och samtidigt driva demensforskningen framåt.”

Jenna, läkare på Psykiatri Kognition och Äldrepsykiatri

EFTERORD

Arbetet med utställningen ”Att bli synlig” springer ur ett längre engagemang kring konsten och psykiatrin för oss. Inspirerade av bland annat Lillhagen och den kreativa verksamhet som fanns där på 70-talet. Stefan startade 2017 konstateljén på Sahlgrenskas Psykiatri Affektiva. Sedan 2018 då Inez öppnade ateljén på Östra sjukhuset har vi arbetat tillsammans med ateljéerna. Konstateljéerna på psykiatrin har som mål att skapa en frizon från avdelningstillvaron inom slutenvården. Vi tror på skapandets terapeutiska kraft, utan att för den del ägna oss åt terapi. Genom konsten kan vi få en paus från tunga tankar, eller ett verktyg att bearbeta desamma.

”Självkritik undanbedes” står det på en stor skylt i ateljén. Med detta vill vi säga att det är högt i tak och fritt fram för tankar och motiv, båda mörka och ljusa. Vi låter kreativitet flöda och vi glömmer tid och rum och tränar på närvaro. För oss som arbetar i ateljéerna är en del av vår drivkraft att se bilder växa fram ur ofta osäkra händer. Många konstverk är häpnadsväckande bra och intressanta. För att citera den amerikanska konceptkonstnären Sol Lewitt ”Conceptual artists leap to conclusions that logic cannot reach”

I den här utställningen vill vi ta chansen att visa upp några av alla de fantastiska konstnärskap som passerat genom, eller väckts, i konstateljén. Men vi vill också ta chansen att visa upp några av alla de fina och viktiga verksamheter som jobbar inom fältet skapande och psykisk hälsa i Göteborg. Verksamheter som inte syns så ofta i det offentliga rummet men som varje vecka erbjuder viktiga platser för skapande.

Att delta på en utställning är på många sätt en modig handling. Du behöver till att börja med säga att ditt verk är ”klart”, din konst lämnar den trygga ateljén och blir exponerad för en publik du, konstnären, inte kan styra över. Vi är väldigt glada att så många av konstnärerna från konstateljéerna, Gyllenkroken, Norma och Göteborgs Stads olika verksamheter har velat bidra med verk till den här utställningen. Tack!

Vi vill tacka alla deltagande konstnärer för er konst och ert engagemang.
Inez Edström Thoresson & Stefan Karlsson, Kuratorer

© MMXXII
GÖTEBORG&CO

FORMGIVARE: JONAS NYSTRÖM

KONSTVERK FRAMSIDA: ISAAC HOOGENDIJK
KONSTVERK BAKSIDA: PIA PICKNICK

ATT BLI SYNLIG 28 OKTOBER – 31 JANUARI 2023

400 2023 GÖTEBORG 1621–2023

Göteborgs Stad